

שאלון בחינה

בנושא:

מקוואות

מועד:

חשוון התשפ"ה

סמל שאלון:

114.11.24

שימו לב: יש לנהוג על פי ההנחיות לנבחן המופיעות בשאלון הבחינה!

מועד חשוון התשפ"ה

בס"ד

בחינה בהלכות מקוואות

הנחיות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – המבחן לא ייבדק! ותוגש תלונה לוועדת משמעת.
3. יש לענות על כל שאלה בעמוד חדש!
4. שאלה המחולקת למספר סעיפים, אף תשובתה תהיה מחולקת כך. אין להשיב על כל חלקי השאלה יחדיו.
5. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
6. חלק א' - עיון - 8 שאלות.
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 7 מתוך 8 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 7 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 7 התשובות שמבקש לבדוק.
7. חלק ב' - יישום - 4 שאלות.
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 3 מתוך 4 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 3 תשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 3 התשובות שמבקש לבדוק.

חלק א' – עיון

יש לענות על 7 שאלות מתוך 8 שאלות
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

דין טבילה במעיין

- 1 (א) מעיינות המושכים ועירו בגומת המעיין מים שאובים או בהמשכו, ועתה המים השאובים יתרים על מי המעיין האם יפסל המעיין מלטהר בזוחלין (במקומות הישנים שבו) ?
- ב) מעיין שהוא כ' סאה והשליכו לתוכו מים שאובים כ' סאה האם נפסל לטהר בזוחלין ?
- ג) מעיין המכיל פחות מארבעים סאה האם כשר לטבילת אישה נמוכה בתוכו ?

דין פיסול שאובין

- 2 (א) צינור המקלח למקווה והמכתשת נתונה בצדו, ספק מהצינור למקווה וכשר ספק מהמכתשת למקווה ופסול, האם המקווה כשר לטבילה למאן דאמר פסול שאובים דרבנן ?

(ב) האם המקווה כשר לטבילה - למאן דאמר פסול שאובים דאורייתא ?

(ג) מהי דעת השולחן ערוך - בדין פסול שאובים האם הוא דאורייתא או דרבנן ? הבא הוכחה לזה מאחד מפסקי השולחן ערוך !

טבילת כלים

(3) איתא בתוספתא (פרק ה הלכה י) "הטביל בו יורה, הרי זו טמאה מפני שהמים מקלחין, כיצד הוא עושה מורידה דרך פיה, והופכה ומטבילה ומעלה אותה דרך שוליה".

(א) הבא את שני ביאורי הראשונים מדוע שלא יורידה דרך שוליה ?

(ב) האם ניתן להורידו דרך צדה של יורה לכתחילה, והאם בדיעבד עלתה לה טבילה ?

(ג) מהו החשש להעלותה דרך פיה ?

דין תלייה ונאמנות הגוי

(4) שתי מקוואות שחסרים מארבעים סאה, בשניהם י"ט סאה, ונפלו שלושה לוגין לאחד מהם, ונודע להיכן, ושוב נפלו שלושה לוגין ולא נודע לאיזה, ושוב הושלמו שניהם לארבעים סאה על ידי מי גשמים - האם נתלה שגם בפעם השנייה והמקווה השני יהיה כשר ?

(ב) שני מקוואות שאין בהם ארבעים סאה ונפלו שלשה לוגין לתוך אחד מהן - ואין ידוע לאיזה מהם נפלו, ואחר כך ירדו גשמים ונתמלאו שניהם, האם מותר לטבול באחד מהם לכתחילה ובדיעבד - דהא קיימא לן "ספיקא דרבנן לקולא" ?

(ג) מקווה בבעלות גוי ומפתח בידו וטובלות בו ישראליות ומעלות לגוי שכו, המשגיח בדק את המקווה בבוקר ומצא שהיה בבור כ"א סאה מי גשמים בלבד, בערב נבדק המקווה ונמצא מלא בארבעים סאה הגוי טוען שהמים באו דרך המשכה האם יש נאמנות לגוי דהא "ספיקא דרבנן לקולא" ?

נוטפין שעשאן זוחלין

(5) איתא במשנה (מקוואות ה, ה) : "ונוטפים שעשאן זוחלין סומך אפילו מקל אפילו קנה אפילו זב וזבה יורד וטובל דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו".

(א) הבא ג' ביאורי הראשונים בפירוש "נוטפים שעשאן זוחלים" ?

(ב) כאיזה מן הביאורים פסק השולחן ערוך ?

(ג) כמו איזה תנא נפסק בשולחן ערוך ?

דין המשכה

(6) מים שאובים התערבו במי גשמים כשרים ויחדיו עולים לארבעים סאה וכעת המשיכם בכדי להעלותם מפיסולם :

- (א) כיצד הדין כשהרוב שאובים ? הבא את דברי הראשונים בביאור "שאובה שהמשיכה כולה" !
- (ב) כיצד הדין כשעשרים סאה ומשהו מי גשמים והשאר מים שאובים ?
- (ג) כיצד הדין לכתחילה ובדיעבד, כשהמשיכם על גבו של כלי שלם שחברו לקרקע ? או על גבי רצפת אבנים שאינה בולעת ?

טבילה בכלים

- 7 (א) קבעו לבול עץ בקרקע, ולסוף חקק בו בית קיבול (ללא נקב בדפנות הכלי) האם כשר לטבילה, והאם יפסול מי גשמים שעברו בתוכו מדין שאובים ?
- ב. כלי תלוש, שנקבו כשיעור נקב ולסוף קבעו בקרקע (שו"ע רא, ז), האם ניתן לסתמו לפני קביעתו בקרקע בסיד או בגפסית או בצרורות בכדי שהמים לא יזחלו ?
- ג. אם לא סתמו קודם שקבעו בקרקע - האם ניתן לסתום את הנקב לאחר שקבע את הכלי בקרקע בסתימה מעלייתא או חיישין שיחזור הכלי לפיסולו על ידי סתימה מעלייתא ?

שינוי המים

- 8 (א) יין אדום בשיעור שלושה לוגין נפל מחבית למקווה חסר – האם נפסל המקווה מדין שאוב, מדין שינוי טעם או ריח. או צבע ?
- (ב) שלושה לוגין חסר כל שהוא והתערב בהם כל שהוא חלב, והשלימו לג' לוגין, ולא השתנה צבע המים ושוב נפל הכל למקווה חסר האם המקווה נפסל ?
- (ג) מקווה שטבלו בו כלים מלוכלכים ומחמת כן השתנה צבע המים האם נפסל ?

חלק ב' – יישום

יש לענות על 3 שאלות מתוך 4 שאלות
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.

השקה

- 9 (א) מקווה הפסול מן התורה ובצדו מקווה כשר - וביניהם כותל המפסיק, קיימא לן דשיעור נקב ההשקה כשהנקב באמצע הכותל הוא כשפורת הנוד :
- (א) מה הוא שיעור קוטר שפורות הנוד, הלכה למעשה.
- (ב) כשהכותל נסדק כל שהוא מצד לצד - האם הנקב מצטרף לערב את שתי מקוואות ?
- (ג) כשהנקב בשפת הכותל למעלה מה שיעור ההשקה ?

חזקת מקוואות וזוחלין

10) א) מקווה שהוחזק להיות פעמים מחזיק ארבעים סאה ופעמים מתמעט ומגיע לפחות מארבעים סאה – וטבילה בו האישה ולא נבדק בשעת הטבילה ולאחר זמן בדקוהו ומצאו שהיו בו ארבעים סאה האם יש להכשיר את הטבילה, שהרי כשר לפניך ?

ב) באופן שהמקווה לא הוחזק להיות מימיו מתמעטין כל כך שיעמדו על פחות מארבעים סאה אלא מתמעטין ועדיין עומדים על ארבעים סאה – וטבילה האישה ולא בדקוהו בשעת הטבילה – אלא בבדיקתו לאחר זמן נמצא חסר האם אמרין הרי חסר לפניך ?

ג) במקרים דלעיל אם עשויים להתחסר (מחמת סדק) עד פחות מארבעים סאה או מעל ארבעים סאה אלא שקודם הטבילה נבדק והיה מכליל ארבעים סאה, האם תיתן הוראה לפסול את הטבילה מצד זוחלין כשהזחילה ניכרת וכשאינה ניכרת ?

עומק המים

11) א) מקווה ארבעים סאה שמימיו מתפשטין ואינו יכול להתכסות במים, האם ניתן לקבץ את המים למקום אחד על ידי שיתנו לוחות ברזל המקבילים טומאה מארבע רוחות עם נקב כשפופרת הנוד ?

ב) מה הוא המינימום של עומק המים ביחס לגוף הטובל - בכדי שהטבילה תהיה לכתחילה ?

ג) באופן שהמים נמוכים מהנדרש ואין אפשרות לתקן – האם עדיף שהאישה תדחה טבילתה או שתטבול בשכיבה או שתטבול בעמידה בצורת אלכסון ? נמק !

12) כמה שאלות מבית ההוראה :

א) נשים הדורשות להתקלח באמבטיה בבית המרחץ אחרי הטבילה לפני שילכו לביתם. ונשאלת, האם יש לבלנית לאפשר זאת ? הבא את טעמם של המתירים וטעמם של האוסרים – וכיצד הוכרע ?

ב) האם מותר לאישה לטבול בחמי טבריה ?

ג) שלג שהובא בכלי שלם בשיעור ארבעים סאה, והורק לבור טבילה ריק - וכעת הופשר מעצמו, האם מותר לטבול במי שלג שאוב לאחר שהופשר ?